

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Владимир Атанасов Янев – преподавател по Българска литература след Първата световна война от катедра Българска литература и теория на литературата към Филологическия факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

за материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование: 2. Хуманитарни науки; професионално направление: 2.1. Филология (Теория и история на литературата – литература за деца и юноши)

1. Общо представяне на подготвените материали

Конкурсът за „доцент“ е обявен в „Държавен вестник“, бр. 94 от 25. 11. 2016 г. и в интернет-страницата на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Със заповед № Р 33-343 от 24. 01. 2017 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури на конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование: 2. Хуманитарни науки; професионално направление: 2.1. Филология (Теория и история на литературата – литература за деца и юноши)

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат – главен асистент д-р Аделина Любомирова Странджева от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Представеният от кандидата комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва всички изискуеми по процедурата документи.

За конкурса са представени общо 13 (тринадесет) научни труда.

Кандидатът главен асистент д-р Аделина Любомирова Странджева е възпитаник на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и от 1982 до 1988 е преподавател по български език и литература и по естетика в горния курс на средното училище. От 1986 г. Аделина Странджева е и хоноруван асистент в ПУ „Паисий Хилендарски“, където води семинарни занятия по дисциплината Детска литература с увод в литературознанието и фолклора. След спечелен конкурс от 1988 г. до настоящия момент е на щатна работа в ПУ „Паисий Хилендарски“, където води семинарни занятия, а впоследствие и лекции по литература за деца и юноши, възрожденска литература и фолклор.

Помня научните стремежи и изяви на Аделина Странджева още от времето на нейното студентство и на ранните ѝ преподавателски години. Перспективен изследовател, тя успешно

разви своите творчески способности и преподавателски умения. Високо ценя съвременните й научни постижения и цялостната й учебно-педагогическа дейност. Ценя и постигнатото по времето на нашето колегиално сътрудничество в областта на преподаването и изследването на проблемите на детско-юношеската литература.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Утвърден университетски преподавател, главен асистент д-р Аделина Странджева се отличава с широка култура и обществена отзивчивост, с прецизно отношение и самовзискателност към научната дейност. При нея уважението към фактологията и позитивистичната фактура на изследванията е в съчетание с теоретичната убедителност на стилово издържаните трактовки.

Това проличава в представените за настоящия конкурс трудове, сред които се отличава обемното изследване „Историята на изкуството като археология – един учебник на Йоаким Груев и неговите културно исторически импликации“. Откриването и детайлното проучването на непознатия ръкописен учебник на Йоаким Груев „Познания от археология“ е научна заслуга на Аделина Странджева в няколко посоки – текстологична (с убедителни в точността си научни бележки), езиковедска, литературноисторическа, историкопедагогическа, а тъй като изследваният текст е „по същество учебник по история на изкуството и културата“, той е подложен на анализ и от естетическа гледна точка.

Научният текст на Аделина Странджева е четиво, въвеждащо ни в авантюрите на възрожденската жажда за просвещение. Авторката предлага увлекателно сюжетостроене, проблемни интриги и хипотези със стилно-езикова пластика, подкрепяща читателското въображение. Така педантичното изследване надхвърля обичайните граници. Това е характерно за подходите на Аделина Странджева като сериозен изследовател и изграден преподавател. Тя е „антикар“ (или „старинар“) с ярко проявено модерно мислене.

Находката и интерпретациите на изследователката очертават образа на Йоаким Груев като всеотдайна личност с разностранни интереси и несъмнени заслуги на български будител от национална величина. Подкрепеното от научни разсъждения допускане, че Йоаким Груев е ползвал френски източник за своя учебник и предположението, че „компилятът“ може да е продукт на колегиални контакти между преподавателите от българското и гръцкото училище води до обобщението, че „българският елемент е представен като ценностно напълно равностоеен на големите цивилизационни постижения“. Напълно съм съгласен с изводите на Странджева за приносния характер на учебника и за учителя, с чиято самоотвержена дейност е

свързано определението на бившето епархийско училище, превърнато в „средоточно” и наречено „учителската фабрика на Груева”. Вярно е и това, че ръкописният учебник е „с двойно поданство” – „на непознат за науката феномен на детско-юношеската литература” и на „възрожденска литература”.

Адмирарам усилията на Аделина Странджева да представи значимостта на ръкописа на Йоаким Груев и двата преписа на неговите ученици в публикации в български и в чуждестранни научни издания. Така преведените на руски и испански статии „Новооткрит учебник по истории культуры в болгарской возрожденческой литературе середины 19 века“. (В: Язык и культура. Сборник материалов XXVI Международной научно-практической конференции. Изд. ЦРНС, Новосибирск, 2016 г. с. 16-251 и „Granada and Cordoba as Art Centres in a Handwritten Bulgarian Aesthetics Textbook from the Mid XIX Century“ (Гранада и Кордоба като центрове на културата в един български ръкописен учебник по естетика от средата на XIX век). –В: Trends in Slavic Studies. Red. Quero Gervilla, E. F.; Barros Garcia, B.; Kopilova, T. R. Изд. „Красанд“, Москва, 2015, с. 517-526 увеличават престижа на българския изследовател.

Похвално е и насочването на главен асистент д-р Аделина Странджева към делото на един забележителен, пословично трудолюбив и скромнен труженик в статията „Фолклорни и фолклористични понятия в енциклопедията на Лука Касъров“. Впечатлен съм от научната коректност и дълбочина на интерпретациите на изследователката, когато подхожда към създаденото от П. Р. Славейков в „Но светът се попребърна...“ – редът на миналото, безредието на настоящето в публицистиката на Петко Рачов Славейков“ и от Андрей Цанов в „Едните цвятят и благоденствуват, а другите ся валят в простота и невола“, или за западния модел на успеха в книгите на Андрей Цанов“. Тук освен оригиналните интерпретации е налице и умението да се покаже актуалното във възрожденските представи и възгледи, съизмерими в някои от аспектите си с духа на днешното време. Привлекателен е и артистичният чар на писането на Странджева, проявяващ се в повечето от текстовете ѝ – характерна в това отношение е „Пред достопочтенни човеци да не свириме сос уста, нити да певаме”, или за границите на приличието в музикалната култура на възрожденеца“.

Убедителното обвързване на някогашно и днешно проличава и при изследването на главен асистент д-р Аделина Странджева за христоматийно-дидактичните четива от епохата на Възраждането, а желанието за приложимост на научните знания в практиката е видимо в разработката на уроците в колективните учебници за 7 и 8 клас.

Със своите качества научната продукция, която кандидатът представя в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” в Пловдивския университет „Паисий

Хилендарски”, напълно отговаря на критериите, предявявани към съвременните литературоведски изследвания.

3. Критични забележки и препоръки

Главен асистент д-р Аделина Странджева се намира в най-зрялата и плодотворна възраст на учен с десетилетен изследователски и преподавателски стаж. Самовзискателността и перфекционизмът на авторката са прекрасни качества, но те не трябва да препятстват превръщането на откритията и интерпретациите в научен и социокултурен продукт, достигащ до по-широк кръг читатели. Убеден в значимостта на главен асистент д-р Аделина Странджева като личност и литературовед, препоръчвам повече активност при издаването на книги с нейните досегашни и бъдещи постижения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от главен асистент д-р Аделина Любомирова Странджева отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Постигнатите от главен асистент д-р Аделина Любомирова Странджева резултати в нейната досегашна научно-изследователска и преподавателска дейност съответстват на специфичните изисквания на Филологическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ „Паисий Хилендарски” за приложение на ЗРАСРБ.

Положителната оценка за качествата на кандидата е плод на дълбокото ми убеждение. Препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет за избор на главен асистент д-р Аделина Любомирова Странджева на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „П. Хилендарски“ по професионално направление Филология (Теория и история на литературата – литература за деца и юноши).

22.03.2017 г.

Пловдив

Изготвил становището: .....

(Доц. д-р Владимир Янев)